

کارکرد مساجد در دوره صفوی

www.ketab.ir

تالیف:

راضیه تجری

سرشناسه	: تجری، راضیه، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: کارکرد مساجد در دوره صفوی /تالیف راضیه تجری.
مشخصات نشر	: گرگان: انتشارات نوروزی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۰ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۹-۷۵۹-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
رده بندی کنگره	: BP ۱۳۹۷/۲۶۱ ت ۹ الف /
رده بندی دیویی	: ۷۵/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۱۰۰۶۰۵

کارکرد مساجد در دوره صفوی

مؤلف: راضیه تجری

نوبت چاپ: اول- ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری: ۱۳۰ ص

صفحه آرایي و طراح جلد: امیر ملک

قطع: وزیری

شمارگان: ۳۰۰ جلد

شماره شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۹-۷۵۹-۶

چاپ و نشر: نوروزی- ۰۹۱۱۲۷۰۷۷۱۶

قیمت: ۱۸/۰۰۰ تومان



نشانی: گلستان، گرگان، خیابان شهید بهشتی، بازار رضا(ع). ۰۱۷-۳۲۲۴۲۲۵۸

دورنگار: ۰۱۷-۳۲۲۲۰۰۴۷ آدرس الکترونیکی: Entesharate.noruzi@gmail

سایت انتشارات: www.Entesharate-noruzi.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۳	فصل اول: جایگاه مسجد
۴	جایگاه مسجد
۹	فصل دوم: کارکرد سیاسی مساجد در دوره صفوی
۱۰	مقدمه
۱۱	خطبه خوانی
۱۲	اعلامه استقرار حکومت
۱۴	واکنش خطبه خوانی در مساجد
۱۵	شورش و بلوا
۱۶	مساجد جایگاهی برای مشروعیت سیاسی
۱۷	مقام صدر
۱۸	وظایف صدر
۱۹	مقام صدر در دولت عثمانی
۲۰	۱-۳-۴ شیخ السلام
۲۰	۲-۳-۴ وظایف شیخ السلام
۲۲	جنگ
۲۲	مساجد به عنوان دژ دفاعی
۲۵	مسجد پایگاه امنی از نگاه مردم
۲۵	تخریب مساجد توسط دولتهای بیگانه و شکل گیری جنبش های مردمی
۲۶	اقامه نماز جمعه
۲۸	انتخاب امامان جماعات از سوی سلاطین
۲۹	علما مخالفان رویکرداندیشه سیاسی حاکمان
۳۱	اذان
۳۳	فصل سوم: کارکرد اجتماعی مساجد
۳۴	مقدمه
۳۵	کسب منزلت اجتماعی از طریق مساجد
۳۶	شاه عباس و شهرت آن در احیای مساجد

۳۹	خط سیر درباریان از حاکمان صفوی
۴۱	حضور زنان در مساجد
۴۲	ساخت مساجد توسط زنان درباری
۴۳	موذن
۴۵	بیش نماز
۴۶	متولی
۴۷	مراسم سوگواری
۴۸	زنده نگه داشتن مظلومیت اهل بیت در مساجد عصر صفوی
۴۹	مراسم تشییع در مساجد
۵۱	تشییع افراد عادی جامعه
۵۲	خطاطان
۵۵	معماری
۵۵	دیدگاه سیاحان در مورد معماری مساجد
۵۷	مواد بکار گرفته شده در مساجد
۵۸	معماران به عنوان ارکان اصلی ساخت و ساز
۵۹	طبقه بندی مساجد
۵۹	مسجد مدرسه ها
۶۰	نحوه تدریس در مساجد بزرگ
۶۲	مساجد سلطنتی
۶۴	مساجد مقبره ای
۶۵	تشکیل مساجد در شهر و روستا
۶۷	وقف
۶۸	افزایش رشد وقف در جامعه صفوی
۶۹	بودجه وقف در مساجد
۷۰	جایگاه اطلاع رسانی مساجد
۷۲	بهداشت مساجد
۷۷	فصل چهارم: نحوه گرایش تصوف در خاندان صفوی
۷۸	مقدمه
۷۸	تصوف در اسلام
۸۰	شیخ نجم الدین کبری رهبر طریقت کبرویه

مسجد به عنوان یکی از مهم ترین نهادهای دینی اجتماعی و سیاسی در عصر صفوی است که بر حول محور فعالیت های تبلیغی و تربیتی و آموزشی و هنری و اجتماعی سیاسی بوده است مؤثرترین ابراز انتقال و اشاعه که همان نقشه کلیدی مسجد است متأثر از زمینه ها و شرایط اجتماعی بوده است که مذهب شیعه و سنی را تا حدودی متمایز می کند و کارکرد سیاسی اجتماعی در دورن مساجد را تغییر می دهد و حضور علمای شیعی و سنی را براساس حکومت در جبهه مقابل یک دیگر قرار می دهد. حکومت های عثمانی و صفوی تحکیم مساجد را بر پایه اهداف سیاسی اجتماعی خود سوق می دادند این امر بدیهی است که مهم ترین شاخصه احیاء مساجد در دوره صفوی حضور گسترده و فشرده ی آحاد مردم مسلمان در مسجد تجلی می یافت و زمانی مساجد به عنوان ارزش والای اسلامی و افکار عمومی تمام جوامع اسلامی را به خود اختصاص می داده است چنانکه باید گفت یکی از راهکارهای عملی و وظیفه الهی و همیشگی و همگانی مردم بر پایه مذهب تشیعه شکل می گیرد که پایه گذار آن شاه اسماعیل اول صفوی است که نقش بارز و خاصی را در عرصه دین و سیاست و اجتماع در جامعه ایفاء نمود و مسجد را به حالت صدر اسلام که کارکرد سیاسی و اجتماعی عصر پیامبر را داشت تقریباً یا تا حدودی نزدیک گرداند و مسجد در این برهه از زمان هم برای حکومت صفوی و هم عثمانی برای ترویج اشاعه مذهب شیعه و سنی مهم بوده است اما در کارکرد سیاسی و اجتماعی مساجد در دوره ای صفوی به جایگاه تصوف و تشیع نیز پرداخت شده است تصوفی که تمام خاندان صفوی به آن گرایش داشتند و اسلام را در نگرش صوفیانه می جستند تصوفی که در این خاندان با تشیعه همراه بوده است به هر حال تمام حکمرانان صفوی برای کسب مشروعیت سیاسی اجتماعی نیازمند تأیید علمای طراز اول جامعه بودند افرادی که برای انجام اعمال عبادی همواره به مساجد رجوع

می کردند و مورد حمایت اقشار بسیاری از افراد جامعه بودند و حکومت صفوی برای دستیابی به قدرت به ساختار دین و سیاست در اجتماع نیاز مند بودند بنابراین مسجد برای آنان بهترین جایگاه شناخته می شد تا از این طریق از سوی اجتماع مورد مقبولیت جامعه قرار گیرد و از سوی دیگر زیر فشار سنگین حکمرانان عثمانی و علمای اهل سنت به دلیل نگرش بی دینی از سوی آنان رهای یابند بنابراین مسجد به حکمرانان صفوی هویت اجتماعی، سیاسی و دینی می بخشید و اولین حکومت ملی ایران را بعد از حمله اعراب در ایران تشکیل می دهند.